

مصر ۲۰۱۳ م

بررسی تحلیلی فرایند تحولات سیاسی مصر:
مراحل، مشکلات و سناریوهای بعدی

تالیف

احمد فهمی

ترجمه

دکتر پرویز احمدزاده

عضو هیات علم، گروه زبان و ادبیات عربی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان

جمال شامه

کارشناس رشد زبان و ادبیات عربی

نشر آکادمیک

مصر ۲۰۱۳ م

دراسة تحليلية لعملية التحول السياسي في مصر:
مراحلها، مشكلاتها، سيناريوهات المستقبل

احمد فهمي

الترجمة

الدكتور برويز أحمدزاده

عضو هيئة التدريس في قسم اللغة العربية وآدابها بجامعة الشهيد مدني بأذربيجان

جمال شامه

ماجستير مترجمي قسم اللغة العربية وآدابها

ناشر: انتشارات زبان آكاديميك

شابك: 978-622-0-75-0-4 / نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۸ - ۲۰۱۹ م

تیراژ/تعداد صفحه: ۲۲۰ - ۱۰۰ ص / قطع: وزیری / قیمت: ۷۰۰۰۰ تومان

سرشناسه: فهمي، احمد

عنوان قرارداد: مصر ۲۰۱۳ م: درسه تحليليه لعملية التحول السياسي في مصر: مراحل مشكلاتها، سيناريوهات المستقبل، فارسي
عنوان و نام پديدآور: مصر ۲۰۱۳ ميلادي: بررسي تحليلي فرابند تحولات سياسي: مراحل، مشكلات و سناريو هاي بصدي، تاليف و ترجمه دكتور برويز احمدزاده هوج Parviz

Ahmadzadeh Houch و جمال شامه Jamal Shameh

مشخصات نشر: تبريز - انتشارات زبان آكاديميك، ۱۳۹۸ - ۲۰۱۹ م.

مشخصات ظاهري: ۲۱۷ ص

شابك: 978-622-6475-04-4

وضيحت فهرستخوي: فيبا

موضوع: مصر -- سياست و حكومت -- قرن ۲۱ م. Egypt -- Politics and government -- 21st century

موضوع: مصر -- تاريخ -- اعتراض ها، ۲۰۱۱ - ۲۰۱۳ م. Egypt -- History -- Protests, 2011-2013

شناسه افزوده: احمدزاده، پرويز، ۱۳۵۳ - مترجم

شناسه افزوده: شامه، جمال، ۱۳۶۸ - مترجم

رده بندي كننگرد: ۱۳۹۷ / ۹۶ ف / ۸۲۵ / ۱۰۷ / DT

رده بندي ديويي: ۹۱۲ / ۰۵

شماره كتابشناسي ملي: ۵۵۵۸۵۰۰

ACADEMIC

انتشارات بين المللي زبان آكاديميك

نشانی مرکز پخش: تبریز، فلکه دانشگاه، برج بلور، انتشارات زبان آكاديميك

۰۹۱۴۴۰۶۲۷۹۷۰۴۱۳۳۲۵۱۲۶۶ وبسایت www.zabanac.com

«كليه حقوق برای ناشر محفوظ است. هیچ بخشی از کتاب به هیچ شکلی اعم از کپی یا اسکن در هر گونه وسایلی از جمله کتاب، جزوه، لوح فشرده، سایت اینترنتی یا مجلات، بدون اجازه کتبی از مولف غیر قانونی بوده و موجب پیگرد قانونی است.»

۵	مقدمه
۱۳	فصل اول: دولت و انقلاب؛ رویکرد نظری
۲۷	فصل دوم : از دولت به انقلاب
۴۹	فصل سوم: از انقلاب به دولت
۶۵	فصل چهارم: ... به دولت ... مجلس نظام و تحول سیاسی
۹۷	فصل پنجم: چالش‌های تحول سیاسی
۱۲۵	فصل ششم: چگونگی تدوین بایجی اسلام گرایان
۱۵۵	فصل هفتم: سناریوهای محمد
۱۹۹	فصل هشتم: پایان مصر ۲۰۱۳

مقدمه

انقلاب ۲۰۱۱ مصر به رغم آن که پس از انقلاب تونس، شروع و پیروز شد، به دلیل نقش «انیر تمدن و جایگاه این کشور در دنیا و جهان اسلام، به عنوان مادر جنبش های عربی» شناخته می شود. از آغاز فراگیری موج بیداری اسلامی در غرب آسیا و شمال آفریقا، مصر سرنگونی دیکتاتوری ۳۰ ساله حسنی مبارک (اکتبر ۱۹۸۱ تا فوریه ۲۰۱۱) که مهم ترین متحد آمریکا و نزدیک ترین دوست رژیم صهیونیستی در منطقه بود، به سوار بزرگترین نماد تحول در تولد خاورمیانه جدید ثبت شده است. با برافتادن حکومت مستبدانه مبارک به فاصله یک سال و نیم، انتخابات ریاست جمهوری این کشور برگزار شد و محمد مرسی از رهبران گروه اخوان المسلمین، رئیس جمهور این کشور شد اما شادمانی و رضایتمندی مصری ها از پیروزی مرسی، به همان جشن چند روزی در میدان «تحریر» محدود ماند و ظرف یک سال، قاهره هر چند هفته یک بار، شاهد تظاهرات بزرگ چند صد هزار نفری در اعتراض به سیاست های پرابهام مرسی بوده است. آخرین نمونه این تظاهرات با عنوان «تمرد» منجر به دخالت نظامیان شد و به این ترتیب، مرسی به عنوان حاصل ۸۵ سال فعالیت سیاسی جنبش اخوان المسلمین، دقیقاً در سالروز پیروزی در انتخابات ۲۰۱۲، از ریاست جمهوری برکنار و بازداشت شد. بر این اساس، جنبش مصری ها در زبان نظریه پردازان سیاسی «انقلاب ابتر» نام گرفت.

در کشاکش میان موافقان و مخالفان مرسی که به خلع وی از قدرت انجامید، ارتش تنها نیروی آماده بود که با استفاده از خلاء قدرت، ابتکار عمل در مدیریت سیاسی در این کشور بزرگ را در دست گرفت. ارتش شامگاه ۴ جولای (۱۳ تیر) پس از گذشت ساعاتی از ضرب الاجل ۴۸ ساعته، با تعلیق قانون اساسی، «عدلی محمود منصور»، رئیس دادگاه قانون اساسی را به عنوان رئیس جمهور موقت برگزید. تحولات جدید در مصر حاصل زمینه ها و بستریهایی بود که به دست خود مرسی و جریان اخوان فراهم شد؛ بحران کارآمدی، شکاف عمیق اجتماعی، سوء مدیریت و خطا در استراتژی ها و تاکتیک های اسلام گرایان، شکاف میان امکانات و توقعات انقلابی، همبانی با سلفی ها، وجود تنش لاینحل میان قوه قضاییه و قوه مجریه و... عواملی بود که خیلی زود دولت مرسی را با بحران مشروعیت، مقبولیت، هویت و حرا، نوزد مواجه کرد و اسباب سقوط وی را فراهم آورد.

برکناری محمد مرسی به سمیت اتفاقی رخ نداد، بلکه نتیجه اشتباهات بسیار وی بود که منجر شد ارتش با حمایت میلیون ها مردم وی را از قدرت کنار بزند. مهمترین اشتباهات محمد مرسی رئیس جمهور برکنار شده مصر را می توان این گونه تشریح کرد:

۱- انحصارطلبی در حکومت و به حساب نیاردن دیگران در مصر

۲- همراهی با افراطیون سلفی در موضع گیری ها و برخورد با پیروان مذاهب و ادیان در داخل مصر

۳- دخالت در امور داخلی سوریه و حمایت از تروریست های تکفیری و اعلام ضرورت براندازی حکومت قانونی این کشور و اقدام به قطع رابطه با دولت سوریه با این که روشن بود صحنه گردان ماجرای سوریه، امریکا و رژیم صهیونیستی است.

بی‌تردید عملکرد مرسی در قبال بحران سوریه، نقش قابل توجهی در بالا گرفتن بحران در داخل مصر دارد: به عقیده مخالفان محمد مرسی، گرچه ممکن است با بشار اسد موافق نباشیم ولی این موضوع نباید به قطع روابط با سوریه منجر شود، زیرا روابط قاهره با دمشق قدیمی و قوی بوده است. برخی از مردم مصر تصمیم مرسی در قطع روابط با دمشق را همنوایی با آمریکا خواندند و معتقدند عملکرد مرسی در خصوص روابط با دمشق و تل‌آویو دوگانگی اخلاقی است، این وضعیت در عکس رابطه با جمهوری اسلامی ایران نیز صدق می‌کند زیرا در حالی که یک شهروند مصری امکان برقراری تماس تلفنی با جمهوری اسلامی ایران را ندارد؛ برقراری تماس تلفنی با رژیم صهیونیستی از داخل مصر به آسانی امکان‌پذیر است. دولت جدید با علم به پیامدهای سیاست‌های دولت مرسی، و در راستای پاسخگویی به مطالبات عمومی در خصوص سوریه، سفارت سوریه را در قاهره بازگشایی کرد. اخذ روابط به در زمان مرسی برای سلفی‌ها برداشته شده بود، مجدداً برقرار کرد و از سیاست خارجی خواست تکلیف سلفی‌های وارد شده به مصر نیز از طریق سفارت سوریه در مصر روشن شود.

۴- استمرار رابطه با رژیم صهیونیستی

- نامه نگاری‌های عاشقانه میان محمد مرسی و شیمون پراز

- ادامه فروش گاز به رژیم صهیونیستی

- تخریب تونل گذرگاه رفح

- اعطای جایزه به همسر انور سادات رئیس‌جمهور معدوم مصر که با امضای

قرارداد تنگین کمپ دیوید ملت مصر را تحقیر کرد.

- بازگشایی سفارت رژیم صهیونیستی بعد از اشغال و تعطیلی در زمان

انقلاب

۵- بحران آب رودخانه نیل و وخیم شدن روابط قاهره با کشورهای آفریقایی

۶- محقق نشدن اهداف انقلابیون و خانواده شهدا

۷- مرسی در برآوردش از حمایت مردمی از وی اشتباه کرد، چرا که میزان شرکت‌کنندگان در دور دوم انتخابات که به پیروزی وی انجامید، ۵۰ درصد (حدود ۲۵ میلیون) بود که این میزان نیمی از تعداد افرادی بود که برای شرکت در انتخابات نام‌نویسی کرده بودند و تنها ۵۱/۷ درصد از کل رای‌دهندگان (حدود ۱۳ میلیون) و به عبارت دیگر یک چهارم کل رای‌دهندگان وی را انتخاب کردند. مساله مهم برای این است که از میان افرادی که به وی رای دادند، اعضای اخوان المسلمین و دیگر جنبش‌های اسلامی بودند (حدود هفت میلیون) و نیمی دیگر نیز به مرسی رای دادند. با احمد شفیق، نخست‌وزیر در دوره حسنی مبارک، دیکتاتور سابق مصر به قدری نزدیک شد، چرا که از نظر آنها احمد شفیق از "وارثان" نظام حسنی مبارک بود. بنابراین، مانع تران نتیجه گرفت که تعداد حامیان اخوان المسلمین در مصر برای تحمیل اصول و روش زندگی‌شان بر تمام مردم مصر کافی نبود. این مساله را نیز نباید فراموش کرد که حدود ۱۰ میلیون مسیحی در مصر زندگی می‌کنند.

۸- مرسی از اوضاع اقتصادی مصر برآورد درستی نداشت، چرا که سیاست رادیکالی وی در صحنه داخلی نقش موثری را در افزایش سطح بیکاری، وخیم‌تر شدن بحران معیشتی و مالی و کاهش تعداد گردشگران به مصر ایفا کرد. ندانم‌کاری‌های مرسی به حدی رسید که اسلام‌گرایان تندرو را در پست‌های مهم گماشت و از میان ۲۷ استاندار ۱۷ اسلام‌گرای تندرو را به عنوان استاندار انتخاب کرد که برخی از آنها مسئول مناطق اصلی گردشگری در مصر بودند. وی همچون نظام سابق مصر با محدود کردن آزادی‌ها، سیاست‌های ناعادلانه و غیر منصفانه را

پیاده کرد، تمام این مسائل مشکلات اقشار بسیاری از مصری‌ها را افزایش داد، مردمی که نسبت به نتایج انقلاب ۲۵ ژانویه ۲۰۱۱ امید بسیاری داشتند اما خواسته‌هایشان در دوران مرسی به عنوان نماینده جریان اخوان تامين نشد.

۹- مرسی از نفوذ ارتش مصر در این کشور برآورد اشتباهی داشت. (توان ارتش در مدیریت صحنه و ظرفیت نظامیان در مواجهه با تصمیمات دولت در پاکسازی ارتش)

۱۰- کم‌اهمیت تلقی کردن تهدیدات ارتش و تاکید بر سیاست‌های رادیکال و بی‌اعتنایی به مطالبه‌ها - تظاهرکنندگان که به نوعی با ارتش پیوند فکری و عاطفی پیدا کرده بودند، بهانه لازم را دست ارتش داد تا طرح‌های خود را عملی نماید.

اما اصلی‌ترین بازیگر خارجی در صحنه تحولات مصر آمریکاست. این کشور ۴۰ سال دقیقاً در کنترل دولت‌های مصر بوده و این کشور را مدیریت کرده است. در این مدت، نظامیان مصر به گونه‌ای تربیت کرده است که ارتش مصر به یک ارتش آمریکایی معروف شده است. آمریکایی‌ها مساعدت‌های اقتصادی زیادی به دولت‌های مصر داشته‌اند؛ به طوری که به لایحه ۱/۳ میلیارد دلار کمک اقتصادی آمریکا به مصر به صورت ۵۰ درصد به پایانه و ۵۰ درصد به دولت بوده است. درعین حال با نفوذ در لایه‌های اجتماع نیز توانسته‌اند اثرگذاری بالایی در منازعات اجتماعی این کشور کسب کنند.

تضمین امنیت رژیم صهیونیستی در جبهه جنوبی (صحرا سینا، حفظ قرارداد کمپ دیوید)

دلالتی برای عادی سازی روابط اعراب با رژیم صهیونیستی؛ در این مورد حتی کاری کرد که مصر از جبهه عربی جدا شود.

تضمین امنیت آبراه سوئز جهت انتقال آسان انرژی به اروپا و همپیمانانش